

R e p u b l i k e n s P r e s i d e n t s
skrivelse till Ålands landsting med anledning
av Riksdagens skrivelse om antagande av
självstyrelselag för Åland och lag om ut-
övande av lösningsrätt vid överlåtelse av
fastighet i landskapet Åland.

Till Ålands landsting överlämnas härmed i
det avseende 36 § lagen den 6 maj 1920 om själv-
styrelse för Åland, 7 § lagen den 1 april 1938 om
utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet
i landskapet Åland och 7 § lagen den 11 augusti
1922 innehållande särskilda stadganden rörande landskap-
et Ålands befolkning stadga följande av Riksdagen den
12 oktober 1951 antagna lagar, nämligen självstyrelse-
lag för Åland och lag om utövande av lösningsrätt
vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland. Riks-
dagens skrivelse i ärendet torde samtidigt med lands-
tingets svar återställas.

Helsingfors den 2 november 1951.

R e p u b l i k e n s P r e s i d e n t

Justitieminister

Sven Högsröm.

13/11 bord. till 19/11 (måndag)
19/11 till lagstäm.

506

1951 Rd. — Riksd. skr. — Från 1950 års Rd. vilande lagförslag.

Riksdagens skrivelse angående förslagen till självstyrelselag för Åland och lag om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland, vilka förslag vid 1950 års Riksdag godkännts att vila.

Med anledning av Regeringens till 1948 års Riksdag överlämnade proposition N:o 38 har 1950 års Riksdag efter den i 67 § riksdagsordningen stadgade handläggning godkänt förslagen till självstyrelselag för Åland och lag om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i land-

skapet Åland att vila till första efter val sammankommande lagtima Riksdag. Nu församlade Riksdag, som i ärendet emottagit Grundlagsutskottets betänkande N:o 14, har med den i 67 § 1 mom. riksdagsordningen stadgade kvalificerade majoritet antagit följande lagar:

Självstyrelselag för Åland.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt 67 § riksdagsordningen föreskriver, stadgas med Ålands landstings bifall som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Landskapet Åland tillkommer självstyrelse såsom i denna lag stadgas.

Landskapet Ålands område omfattar Ålands län, sådant detta bestod den 7 maj 1920, då lagen om självstyrelse för Åland trädde i kraft.

2 §.

Landskapet Ålands befolkning företrädes i ärenden, som höra till dess självstyrelse, av landstinget.

Landskapsförvaltningen omhänderhaves av landskapsstyrelsen, som tillsättes av landstinget. Ordförande i landskapsstyrelsen är lantrådet, som väljes av landstinget.

3 §.

Finsk medborgare, som är eller lagligen borde hava blivit mantalsskriven i någon av landskapet Ålands kommuner och som vid denna lags ikraftträdande under minst fem år utan avbrott i landskapet haft sitt egentliga bo och hemvist, åtnjuter åländsk hembygdsrätt. Den, som vid lagens ikraftträdande är mantalsskriven på Åland eller enligt lag borde hava blivit mantalsskriven där, men ännu icke varit där bosatt i fem år, erhåller på därom hos landskapsstyrelsen gjord anmälan åländsk hembygdsrätt, så

snart han utan avbrott under sammanlagt fem års tid haft sitt egentliga bo och hemvist på Åland.

Finsk medborgare, som sedan denna lag trätt i kraft inflyttat till landskapet och utan avbrott varit där bosatt under minst fem års tid, bör av landskapsstyrelsen på ansökan beviljas åländsk hembygdsrätt, där ej vägande skäl provas föranleda avslag.

Landskapsstyrelsen må, då särskilda skäl äro, bevilja åländsk hembygdsrätt åt den, som under kortare tid än ovan sagts varit bosatt i landskapet.

Ingår kvinna äktenskap med man, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, förvärvar hon sådan rätt på grund av äktenskapet.

Åländsk hembygdsrätt tillkommer inom äktenskapet fött barn, vars fader eller moder åtnjuter åländsk hembygdsrätt, samt utom äktenskap fött barn, vars moder eller, då barnet står under sin faders vårdnad, vars fader åtnjuter åländsk hembygdsrätt.

I äktenskap fött ogift barn under tjuguetå år, som är bosatt i landskapet Åland och står under föräldrarnas vårdnad, förvärvar jämte föräldrarna åländsk hembygdsrätt. Därest blott den ena maken erhåller åländsk hembygdsrätt, förvärvar jämte denne under dess vårdnad stående barn under här nämnda förutsättningar åländsk hembygdsrätt. Barn, som fötts

51 över

11 Ålands

ns skrivelse

r Åland och

överlåtelse-

skrives i

ad, 7 § i

ld försälj-

den 11 au-

landskapet

kapet Åland

lag den 12

r fastighet

till lagut-

stinget vörd-

dras, för-

stadgandena

1 och i den

alllandet med

agar. Medan

g förutsätt-

inna före-

ida i kraft,

ndstingets

et icke i

utom äktenskap, följer under samma förutsättningar sin moder eller, då barnet står under sin faders vårdnad, sin fader.

Den, som blir medborgare i främmande land eller under fem år stadigvarande varit bosatt utom landskapet, förlorar sin åländska hembygdskraft.

Vill någon erhålla förklaring, huruvida han åtnjuter åländsk hembygdskraft, ingive därom ansökan till landskapsstyrelsen, som äger rätt att meddela sådan förklaring.

Närmare bestämmelser angående förvärvande och förlust av åländsk hembygdskraft utfärdas genom landskapslag.

4 §.

Finsk medborgare, som åtnjuter hembygdskraft på Åland, äger rätt att utan sådan inskränkning, som i 5 § sägs, förvärva fastighet, belägen inom landskapet. Åländsk hembygdskraft utgör även förutsättning för kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget.

Rätt att inom landskapet driva näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, tillkommer person, som åtnjuter hembygdskraft på Åland, så ock den, som, ehuru han icke åtnjuter åländsk hembygdskraft, under fem år utan avbrott haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet.

Bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning eller stiftelse, som har laglig hemort inom landskapet och vars alla styrelsemedlemmar äro sådana personer, som i 2 mom. avses, erhåller rätt att inom landskapet driva i samma moment avsedd näring.

Enskild person, sammanslutning och stiftelse, som vid denna lags ikraftträdande i landskapet driva näring, varom nu är fråga, äro berättigade att även framdeles utöva sådan.

Landskapsstyrelsen må, ehuru de i 2, 3 och 4 mom. stadgade förutsättningarna ej föreligga, då skäl därtill äro, efter prövning i varje särskilt fall lämna tillstånd till sådan näringsutövning, varom i denna paragraf är fråga.

5 §.

Övergår fastighet, belägen inom landskapet Åland, genom annat fång än arv eller expropriation till person, som ej åtnjuter åländsk hembygdskraft, eller till bolag, an-

delslag, förening, annan sammanslutning eller stiftelse, som ej under minst fem års tid haft laglig hemort inom landskapet eller ej har en styrelse, vars alla medlemmar åtnjuta åländsk hembygdskraft, äger landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, eller enskild person, som har hembygdskraft på Åland, befogenhet att inlösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse enighet icke nås om detsamma, av domstol fastställas i enlighet med det vid tiden för fångat rådande prisläget.

Utan hinder av vad i 1 mom. sägs, må landskapsstyrelsen, då skäl därtill äro, i enskilda fall efter prövning tillåta förvärv av fastighet på Åland. Härvid äger lösningsrätt icke rum.

Närmare stadganden angående lösningsrättens utövande och om företrädesrätt till inlösen meddelas i särskild lag.

6 §.

Regeringen företrädes i landskapet Åland av landshövdingen, som utnämnes av republikens president efter överenskommelse med landstingets talman. I händelse samförstånd icke ernås, utnämner presidenten till landshövding en av fem personer, vilka föreslås av landstinget och erbjuda erforderliga förutsättningar för att förvaltningen inom landskapet skall väl handhavas samt statens säkerhet tillvaratas.

Finner presidenten de av landstinget föreslagna personerna icke motsvara de krav här ovan uppställts, skall landstinget anmodas inkomma med nytt förslag.

Länsstyrelsen i landskapet Åland omhänderhar jämte statens centrala myndigheter till rikets allmänna förvaltning hörande åligganden inom landskapet.

Vid längre tids förfall för landshövdingen eller då landshövdingens ämbetet är obesatt, må republikens president efter överenskommelse med landstingets talman förordna lämplig person att under denna tid förestå ämbetet.

2 kap.

Lagstiftningen.

7 §.

Landstingets medlemmar väljas genom omedelbara, proportionella och hemliga val. Rösträtten vid dessa val skall

vara allmän och lika för män och kvinnor, vilka före valåret fyllt tjuguet år.

Ej må rösträtt genom ombud utövas.

Närmare bestämmelser angående valen utfärdas genom landskapslag.

8 §.

Landstinget sammankommer årligen till lagtima möte. På förordnande av republikens president sammankallas landstinget av landshövdingen till urtima möte.

Landshövdingen öppnar och avslutar landstinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

Republikens president äger befogenhet att upplösa landstinget och förordna om verkställande av nya val.

9 §.

Vid förfall för landshövdingen eller under tid, då landshövdingens ämbetet är obesatt, förordnar republikens president annan person att fullgöra å landshövdingen enligt 8 § ankommande åligganden.

10 §.

Närmare bestämmelser om landstingets organisation och åligganden utfärdas genom landskapslag.

11 §.

Rikets lagstiftande organ tillkommer utslutande rätt till lagstiftning i ärenden angående stiftande, ändring, förklaring och upphävande av samt avvikelser från de till rikets statsförfattning hörande grundlagar ävensom till avgörande i angelägenheter, om vilka beslut enligt regeringsformen icke kan fattas annat än med riksdagens samtycke. Angående landstingets medverkan till ändring, förklaring eller upphävande av eller avvikelser från de grundlagar, som röra Ålands självstyrelse, gäller vad därom är i dessa lagar stadgat.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hänföres jämväl stiftande av allmän lag eller utfärdande av förordning, då ärendet rör:

1) närmare bestämmelser angående medborgares i Finland rätt att vistas i landet, att här fritt välja boningsort och att färdas från en ort till en annan; den i 8, 9 och 83 §§ regeringsformen förutsatta lagstiftningen; riksdagsmannaval och val av de elektorer, vilka äga förrätta valet av

republikens president; utövning av yttrande-, församlings- och föreningsfriheten; förutsättningarna för och verkställande av husrannsakan; undantag från okränkbarheten av brev-, telegraf- och telefonhemligheten; krigstillstånd och arbetsplikt, dock så, att person, som åtnjuter åländsk hembygdskraft, ej må förpliktas att utföra arbete utom landskapet; inskränkningar av i krigstjänst varande finsk medborgares rättigheter; sådana inskränkningar i finska medborgares allmänna rättigheter samt sådan reglementering av näringslivet, som under rådande, av ekonomisk kristid framkallade undantagsförhållanden äro nödvändiga och förutsätta enhetlig reglering i hela riket; rätt till expropriation av fast egendom för allmänna riksbefov;

2) Finlands vapen och flagga samt användningen av riksflaggan å statens och landskapets offentliga byggnader och vid offentliga tillfällen samt såsom sjöfarts- och handelsflagga; instiftande och förläning av titlar, värdigheter och ordnar ävensom andra utmärkelsetecken, som förlänas av republikens president;

3) rikets förhållande till utländska makter; medborgares i annat land antagande till medborgare i Finland samt förlust av och befrielse från finskt medborgarskap; pass, inflyttning till landet och utlänningsöversvakande; utlämnande av förbrytare;

4) försvarsväsendet med beaktande av vad i 6 kap. är därom särskilt stadgat;

5) skatter och avgifter, vilka skola i riket allmänneligen utgöras, med de i 23 § nämnda undantag;

6) grundsatsen om allmän läroplikt, så vitt fråga är därom, vilka barn som äro underkastade läroplikt och under vilka åldersår läroplikt skall tillämpas; bestämmelser angående de fordringar läroinrättning bör fylla för att äga dimissionsrätt till statens universitet; den kunskap och skicklighet, som erfordras för vinnande av viss, av staten godkänd kompetens;

7) grundsatsen om allmän och lika kommunal rösträtt för finsk medborgare, som uppnått lagstadgad ålder, samt omedelbara, proportionella och hemliga val, varvid i omförmålt avseende likväl bör beaktas, vad i 4 § är stadgat angående förutsättningarna för erhållande av sådan rösträtt;

51 över

11 Ålands

ns skrivelse

r Åland och

överlåtelse

skrives i

ad, 7 § i

d försälj-

den 11 au-

landskapet

capet Åland

lag den 12

r fastighet

till lagut-

stinget vörd-

dras, för-

stadgandena

1 och i den

ållandet med

agar. Medan

g förutsätt-

anna före-

ida i kraft,

landstingets

et icke i

8) familje-, förmynderskaps-, arvs- och testamentsrätt; upphovsmannarätt; uppfinnar- och patenträtt jämte rätt till tvångsinlösen på dessa områden; rätt till förmamn och släktnamn; bolags- och aktierätt, andelslag, försäkringsavtal, handelsagentur och övriga till den allmänna privaträtten hörande delar av handelsrätten; växel- och checkrätt; illojal konkurrens; bokförings-skyldighet; handelsregister, firma och prokura, varumärke, ursprungsbeteckning samt upplags- och warrantrörelse; privat sjörätt;

9) alkohollagstiftningen; socialförsäkring; moderskapsunderstöd samt familje- och barnbidrag; invalidvård och invalidpenning; arbetarskydd, kollektivavtal och medling i kollektiva arbetstvister samt annan arbetslagstiftning med i 13 § 1 mom. 6 punkten omförmälda undantag; skifteslagstiftningen; fastighetsregister; tomtmätning i stad;

10) bok- och stentryckerirörelse, spridning av trycksrift och utgivande av periodiska tryckskrifter; bank-, sparbanks-, pantlåne- och försäkringsrörelse samt valutahandel; gruvor och mineralfyndigheter; margarintillverkningar; svagare maltdrycker, för såvitt angår tillsynen över bestämmelserna rörande alkoholhaltens iakttagande; handel med konstgjorda gödselämnen och beredda fodermedel samt med utsädesvaror; skjutvapen och skjutförnödenheter; explosiva ämnen, till den del rikets säkerhet härav i lagstiftningen beröres; mäklar-, skeppsklarerar- och auktionsförrättaryrket; tillverkning och försäljning av stämpling underkastade arbeten av ädla metaller och andra sådana alster; villkoren för utlännings näringsrätt;

11) ovan i denna paragraf icke särskilt nämnd privaträtt, med undantag av stadganden av privaträttslig natur, hörande till de landskapets lagstiftningsbehörighet förbehållna rättsområden, som i 13 § 1 mom. 4, 6, 8 och 9 punkterna omförmälas;

12) det legala skyddet för fasta fornlämningar; statens befogenhet att inlösa sådana fornfynd, som icke av landskapet förvärfvas eller behållas, samt de stadganden, som avse skifte av jord, varå fast fornlämning finnes; arkivväsendet, dock så, att landskapsmyndigheternas och kommunernas arkiv ej utan landskapsstyrelsens

och vederbörande kommuns tillstånd må bortföras från Åland;

13) den allmänna strafflagen; övriga straffbestämmelser, för såvitt desamma icke enligt 13 § 1 mom. 11 punkten hänförs till landskapets lagstiftningsbehörighet; rättegångs-, konkurs- och utsökningsväsendet; skiljemannaförfarandet; verkställighet av domar och straff; behandling av lösdrivare, alkoholister och arbetsovilliga personer; allmän benådning;

14) allmän statistik; mantals- och övriga allmänna befolkningslängder; emigration;

15) bekämpandet av epidemier och andra smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur; behörighet att utöva läkarkallet, tandläkaryrket och annan verksamhet inom hälso- och sjukvårdens samt apoteks- och veterinärväsendets områden, så ock, där icke stadgandet i 19 § 7 a punkten annat föranleder, å dessa områden verkamma personers utbildning samt deras rättigheter och skyldigheter; sinnessjuklagstiftningen, såvitt angår den del av lagstiftningen, som innefattar trygghet för den personliga okränkbarheten och oantastligheten eller äger samband med straffprocessen eller straffverkställigheten; den legala skyldigheten för kommunerna i fråga om stads- och kommunalläkars avlönande, så ock å dessa överförda, på staten ankommande medicinska uppgifter inom områden, hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet; rättsmedicinska obduktioner och undersökningar; kastrering och sterilisering; avbrytande av havandeskap; eldbegängelse; apotek och apoteksvaror; tillverkning, förvaring och försäljning av gifter och preparat, uti vilka gift ingår; köttkontroll; förbud mot införsel av djur och djurprodukter; slakt av husdjur samt djurskydd;

16) statens ämbetsverks och allmänna inrättningsorganisation och verksamhet; statens anläggningar på Åland; ordningen för utnämnannde till och kompetensvillkor för statstjänster och -befattningar ävensom innehavares av statens tjänster och befattningar rättigheter och skyldigheter;

17) lots- och fyrväsendet samt annan offentlig sjörätt; lufttrafiken; järnvägsväsendet; tullar och tullväsendet samt tullens och utrikeshandelns enhetliga ordnande; varuutbytets frihet; förmålnings- och inblandningstvång för säd; penningväsendet samt sedelutgivningsrätten; mått, mål och

vikt; post-, telegraf-, telefon- och radioväsendet; vården om statsverkets egendom, till den del densamma icke tillhör landskapet;

18) ändring i ecklesiastik, judiciell, kommunal eller kameral indelning ävensom i administrativ indelning, såvitt angår å staten ankommande förvaltningsverksamhet;

19) område, som är reglerat genom internationella fördrag, dock så, att jämväl landstinget bör giva sitt bifall till lag, genom vilken fördrag med främmande makt bringas i kraft inom landskapet, för såvitt i fördraget ingå bestämmelser, som innebära upphävande eller ändring av eller avvikelse från stadganden i självstyrelselagen; samt

20) område, som hittills icke av lagstiftningen förutsatts och som med tillämpning av de grundsatsen denna paragraf innehåller är att hänföra till rikets lagstiftningsbehörighet.

Ej må dock utan landstingets bifall ändring i rikslag vidtagas angående grundsatsen om enskilds rätt att äga fastighet i landskapet Åland eller rörande de i 2 mom. 6 och 7 punkterna angivna grundsatserna.

12 §.

Innan republikens president eller statsrådet utfärdar administrativa stadganden, vilka skola tillämpas enbart i landskapet Åland och röra ärenden, som äro hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet, skall landskapsstyrelsen beredas tillfälle att i ärendet avgiva utlåtande.

13 §.

Landstinget tillkommer i den ordning denna lag stadgar, med iakttagande av nedan angivna undantag och begränsningar samt de bestämmelser beträffande rikets lagstiftningsbehörighet, som 11 § innehåller, lagstiftningsbehörighet i landskapet rörande angelägenheter, då ärendet angår:

1) rätt till expropriation för allmänt behov mot full ersättning, med undantag av tvångsinlösen av fast egendom för allmänna riksbefov;

2) undervisningsväsendet med de begränsningar 11 § 2 mom. 6 punkten angiver;

3) kommunalförvaltning, kommunal beskattning och kommunal vallag samt lag-

stiftning om tätbefolkade samhällen, dock med de begränsningar 11 § 2 mom. 7 punkten innehåller;

4) vattenrätten;

5) bosättningslån, kommunala hemvårdarinnor och familjebostadsunderstöd;

6) arbetsavtal, arbetsreglemente och läroavtal; arbets- och bostadsförmedling; tiden för öppenhållande av handels- och andra rörelser samt affärskontor;

7) inlösen av legoområden och kolonisationsverksamhet;

8) jord- och tomtlegorätten; idkande av jordbruk, boskapskötsel, skogsbruk och jordbrukets övriga binärningar; bete och ägors fredande; jakt, fiske och växtskydd;

9) näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, och näring till självförsörjning, med iakttagande av näringsfrihetens grundsats; uppdelning i fria och reglementerade näringar samt annan än i 11 § 2 mom. avsedd näringsrätt;

10) fornminnesvården, med de i 11 § 2 mom. 12 punkten stadgade begränsningar;

11) bestämmelser om bötesstraff och utsättande av vite och annat äventyr inom rättsområden, hänförs till landskapets lagstiftningsbehörighet; disciplinär bestraffning av tjänstemän och befattningshavare vid Ålands landskapsförvaltning;

12) upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt brottslighetens förebyggande och stävande, med undantag av ordningsmaktens verksamhet till tryggnad av statens säkerhet ävensom polisuppgifterna på de områden, för vilka rikets lagstiftning skall gälla även på Åland;

13) eldfarliga oljor; explosiva ämnen, i den mån statens säkerhet härav icke beröres;

14) barnskydd, med undantag av stadganden, hörande till familje- och förmynderskapsrätts områden, samt av sådana, som äga samband med strafflagstiftningen;

15) fattigvård och annan social omvårdnad; kommunala vårdnämnder;

16) hälso- och sjukvården, med de begränsningar, som i 11 § 2 mom. 15 punkten omförmälas;

17) våghållningen och skjutsväsendet, reglering av trafiken samt motorfordon, dock icke specialföreskrifter om snabbgående motorfarkoster; den lokala sjötra-

51 över

11 Ålands

ens skrivelse

er Åland och

överlåtelse

skrives i

ad, 7 § i

id försälj-

den 11 au-

landskapet

kapet Åland

lag den 12

r fastighet

till lagut-

stinget vörd-

adras, för-

stadgandena

11 och i den

hållandet med

agar. Medan

ig förutsätt-

anna före-

åda i kraft,

andstingets

et icke i

fiken och härför avsedda kommunikationsleder;

18) naturskydd och inplantering av främmande djurarter i landskapet;

19) stadsplan och tomtindelning; byggnadsreglering och brandskydd;

20) landskapets vapen och flagga samt dessas användning, dock så, att användning av riksflaggan ej må genom landskapslag begränsas; ävensom

21) övriga angelägenheter, vilka icke blivit rikets lagstiftning förbehållna och vilka med tillämpning av de grundsatser denna paragraf innehåller höra till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Landstingets lagstiftande verksamhet utövas genom antagande av landskapslagar för landskapet Åland samt genom beslut i beskattningsärenden, som i 23 § omförmälas. Landskapslag må antingen innefatta en självständig lagstiftningsakt eller ock avse antagande av motsvarande lag eller förordning i riket att såsom sådan eller med vissa efter förhållandena anpassade ändringar eller tillägg tillämpas i landskapet.

Har landstinget i landskapslag bemyndigat landskapsstyrelsen att vid behov meddela föreskrifter angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen, utfärdas sådana bestämmelser genom landskapsförordning. Innan sådan förordning utfärdas, bör över förslaget till förordning ålandsdelegationens utlåtande inhämtas.

14 §.

Landstingets beslut om antagande av landskapslag insändes till republikens president av landstingets talman, varom landshövdingen bör underrättas.

Därest republikens president, efter att hava infordrat högsta domstolens utlåtande, finner, att av landstinget antagen lag berör ärenden, som hänförts till rikets lagstiftningsbehörighet, eller rikets inre och yttre säkerhet, äger han rätt att, inom tre månader från det underrättelse om landskapslagens antagande delgivits honom, förordna, att sagda lag skall förfalla. Har republikens president redan innan sagda termin tilländalupit tillkännagivit, att han med avseende å en landskapslag icke kommer att begagna sig av ovan angivna rätt, träder landskapslagen omedelbart i kraft, såsom därom är stadgat.

Innan av landstinget antagen lag föredrages för republikens president, skall ålandsdelegationens utlåtande infordras.

Hava i landskapslag för vinnande av enhetlighet och överskådlighet upptagits vissa bestämmelser av rikslagstiftningsnatur, vilka i sak äro överensstämmande med motsvarande stadganden i rikets lag, må detta icke utgöra hinder för landskapslagens ikraftträdande. Upptagande av sådana bestämmelser i landskapslag medför icke förändring av det inbördes förhållandet mellan rikets och landskapets lagstiftningsbehörighet och ej heller med avseende å de genom rikslagstiftning utfärdade stadgandenas ikraftträdande i landskapet Åland.

15 §.

Landstinget äger rätt att väcka initiativ i sådan landskapet enskilt rörande angelägenhet, som hänför sig till rikets lagstiftningsbehörighet eller allmänna förvaltning, att genom regeringens försorg föreläggas riksdagen.

16 §.

Landskapsstyrelsen äger rätt att göra framställningar om utfärdande av administrativa stadganden för landskapet Åland.

3 kap.

Förvaltningen.

17 §.

Republikens president fattar beslut i ärenden rörande landskapet Åland på sätt i 34 § regeringsformen stadgas.

Ärenden, som röra landskapets självstyrelse, föredragas i statsrådet från justitieministeriet av någon av statsrådet förordnad, med lagstiftningen angående Ålands självstyrelse förtrogen person. I 29 och 30 §§ denna lag nämnda frågor angående den ordinarie utjämningen och extraordinarie statsanslag föredragas dock i statsrådet från finansministeriet.

18 §.

Landskapsstyrelsens sammansättning ävensom landskapsstyrelsens och lantrådets åligganden inom i denna lag stadgade gränser, så ock för landskapsstyrelsens ledamöter gällande kompetensvillkor fastställas genom landskapslag.

19 §.

Under rikets allmänna förvaltning kvarstå:

- 1) handhavandet av utrikesärendena;
- 2) justitieförvaltningen;
- 3) förvaltningen av försvarsväsendets angelägenheter;
- 4) förvaltningen i fråga om statens säkerhet;
- 5) statens finansförvaltning;
- 6) den å statsmyndighet ankommande allmänna tillsynsbefogenheten över undervisningsväsendet, för såvitt angår de områden, som jämlikt 11 § 2 mom. 6 punkten hänföres till rikets lagstiftningsbehörighet;
- 7) förvaltningsverksamheten och tillsynsbefogenheten inom den del av hälso- och sjukvårdens lagstiftningsområde, som tillhör riket, för såvitt sagda förvaltning icke enligt allmän lag eller förordning ankommer å kommunerna, och bör härvid iakttagas:

a) att på hälso- och sjukvårdens område verkamma, medicinalstyrelsen underlydande personer, vilka äro finska medborgare men i Sverige erhållit sin utbildning och förklarats kompetenta, skola, sedan de hos medicinalstyrelsen behörigen styrkt sig äga nödig kunskap uti den i Finland på området gällande lagstiftningen, utan dispens vid utövandet av sin verksamhet på Åland anses fylla de fordringar, som finnas uppställda för utövande av motsvarande sysslor i övriga delar av riket;

b) att fastställande av reglementen och instruktioner för sjukvårds- och förlossningsanstalter, som upprätthållas av landskapet, kommun eller sammanslutning av kommuner, samt utnämning eller förordnande av ansvarig läkare vid sådan anstalt ankomma å landskapsstyrelsen, efter det medicinalstyrelsens yttrande i ärendet inhämtats;

c) att regleringen av distrikts-, stads- och kommunalläkarens tjänstgöringsområden ankommer å landskapsstyrelsen efter medicinalstyrelsens hörande;

d) att distriktsläkartjänst besättes av landskapsstyrelsen efter det denna erhållit medicinalstyrelsens godkännande och att utnämning av stads- och kommunalläkare ankommer på landskapsstyrelsen, efter det val ägt rum samt medicinalstyrelsen avgivit utlåtande angående den valdes kompetens och lämplighet för tjänsten;

e) att meddelande av tillstånd till inrättande av privata sjukvårds- och förlossningsanstalter i landskapet och godkännande av deras föreståndare ankomma på landskapsstyrelsen, efter det medicinalstyrelsens utlåtande i ärendet inhämtats; samt

f) att handhavandet av köttkontrollen på Åland ankommer å landskapsstyrelsen, dock så, att vederbörande statsmyndighet äger förordna köttkontrollör och godkänna slaktinrättning och köttkontrollstation samt pröva och avgöra besvär över köttkontrollörs åtgärder;

8) de grenar av statsförvaltningen, som omförmälas under 11 § 2 mom. 17 punkten, dock så, att förvaltningen av lufttrafiken inom landskapet på sjukvårdens och turismens områden ankommer å landskapsstyrelsen; förvaltningen av statens kommunikationer samt den förvaltning, som hänför sig till transitotrafiken och, i samråd med vederbörande landskapsmyndighet, samtrafiken mellan landskapet Åland och fastlandet;

9) verkställande av expropriation av fast egendom för allmänna riksbehov, dock att landskapsstyrelsen skall beredas tillfälle att avgiva utlåtande, innan beslut om sådan expropriation av statsrådet fattas; ävensom

10) de administrativa uppgifter, vilka i övrigt föranledas av ärenden, som hänförts till rikets lagstiftningsbehörighet.

I övriga delar handhaves förvaltningen av självstyrelsemyndigheterna, såvida den samma icke enligt denna lag ankommer å republikens president eller statsrådet.

Till rikets centralförvaltning hörande fackmyndighet är förpliktad att, där särskild sakkunskap är erforderlig, inom gränserna för sin allmänna befogenhet och för såvitt laga hinder icke möter, på anhållan bistå landskapsstyrelsen vid handhavande av de till självstyrelsen hörande uppgifterna. Angående dylik handräckning gäller, vad härom genom förordning är närmare stadgat.

20 §.

Genom förordning må, med landskapsstyrelsens begivande, å rikets allmänna förvaltning ankommande uppgifter för viss tid eller tills vidare tilldelas landskapsförvaltningen ävensom till landskapsförvaltningen hörande uppgifter överföras på rikets allmänna förvaltning.

Utan hinder av förordning, som i 1 mom. sägs, må landstinget inom gränserna för sin lagstiftningsbehörighet antaga landskapslag, som innebär ändring av förordningen. Ej må dock sådan landskapslag träda i kraft, innan förordningen ändrats eller upphävs.

Uppsäges i 1 mom. nämnd förordning eller antages i 2 mom. omförmäld landskapslag, skall förordning om ändringen eller upphävandet utfärdas inom ett år, räknat från uppsägningen eller från den tidpunkt, då det framgått, att republikens president icke begagnat sig av sin rätt att låta landskapslagen förfalla.

4 kap.

Lagskipningen.

21 §.

Domsrätten i landskapet utövas av rikets domstolar.

22 §.

Den förvaltningsrättsliga lagskipningen i landskapet ankommer, för såvitt den icke utövas av de i 21 § avsedda domstolarna och annat icke är stadgat rörande de till självstyrelsen hörande ärendena, å länsstyrelsen i landskapet Åland samt å andra myndigheter, som i riket handhava sådan lagskipning.

5 kap.

Landskapets hushållning och Ålandsdelegationens uppgifter.

23 §.

Landskapet Åland har rätt att för sina behov använda inkomsterna från närings- och nöjesskatter. Om dessa skatter äger landstinget besluta.

Landstinget äger jämväl rätt att för landskapets behov påbjuda tilläggsskatt å inkomst liksom ock pålägga tillfällig extra inkomstskatt.

Tilläggsskatten och den tillfälliga extra beskattningen skola utgå enligt av landstinget fastställda grunder. De beslut, som i 1 och 2 mom. nämnas, träda i kraft utan sådant förfarande, som i 14 § påbjudes, men böra meddelas landshövdingen till

känedom. Påförande av tilläggsskatten och den tillfälliga extra inkomstskatten verkställas av landskapsstyrelsen, och skatterna skola erläggas till postanstalt, som förmedlar postgirorörelse, eller på annat sätt, som landskapsstyrelsen bestämmer.

Å landstinget ankommer jämväl att bestämma de avgifter, vilka skola erläggas för landskapsförvaltningen underlydande myndigheters tjänsteförrättningar och expeditioner ävensom för anlitan av landskapets inrättningar, dock så, att landstinget, i den mån det anser detta lämpligt, må överlämna bestämmanderätten över sådana avgifter till landskapsstyrelsen.

24 §.

Landshövdingen äger förbjuda verkställighet av beslut, som rör beskattning, om han finner, att beslutet:

1) försvårar varuutbytet mellan in- och utlandet eller mellan landskapet Åland och fastlandet;

2) innefattar oskäligen eller för trafiken skadliga avgifter vid anlitan av allmänna vägar, farleder eller landskapsförvaltningen underlydande inrättningar; eller

3) har till följd, att beskattningen uppenbart förfördelar enskilda skattdragande eller olika samhällsklasser.

Har landshövdingen förbjudit verkställande av beslut, skall ärendet underställas republikens president för avgörande.

25 §.

Äganderätten till statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland övergår vid lagens ikraftträdande till landskapet, dock icke beträffande sådan egendom och byggnad, som vid lagens trädande i kraft användes eller reserverats för statsverkets behov.

26 §.

Om upptagande av lån till landskapets gemensamma gagn eller för särskilda dess behov beslutar landstinget. För upptagande av obligationslån eller lån i utlandet erfordras samtycke av republikens president.

27 §.

Kostnaderna för den förvaltning, som enligt 19 § fortfarande handhaves av statens myndigheter, liksom ock de utgifter, vilka härflyta av rättsvärden, bestridas ur

statens medel. Övriga utgifter för landskapets behov bestridas av landskapet självt med rätt likväl för landskapet att jämlikt i 29 § stadgade grunder få utgifterna för självförvaltningens ordinarie behov utjämnade genom statsanslag.

Landskapets årliga inkomst- och utgiftsstat fastställs av landstinget. Angående sättet för årsstatens uppgörande samt för fattande av beslut om ändring i och tillägg till fastställd årsstat stadgas genom landskapslag.

Särskild årsstat skall av landstinget fastställas för landskapets enskilda inkomster och utgifter.

28 §.

Den skattefinansiella utjämningen mellan riket och landskapet Åland verkställs av ett särskilt organ, Ålandsdelegationen, dels genom ordinarie utjämning, dels genom beviljande av extraordinarie anslag, enligt i 29 och 30 §§ stadgade grunder.

Ålandsdelegationen består av tvenne ledamöter, utsedda av statsrådet, samt tvenne, utsedda av landstinget. Ordförande i delegationen är landshövdingen eller annan person, som förordnas av republikens president efter överenskommelse med landstingets talman. På enahanda sätt som ledamöterna och ordföranden utses eller förordnas ersättare för envar av dem. Delegationen är beslutför endast såsom fulltalig, då antingen ordföranden och samtliga ledamöter eller vid behov ersättare äro närvarande.

Förordnande att vara ordförande, ledamot eller ersättare i delegationen må av republikens president, statsrådet eller landstinget återkallas, när skäl därtill anses föreligga.

29 §.

Den ordinarie utjämningen verkställs i efterhand för en tid av ett år i sänder. Vid fastställandet av dess storlek skola till grund för densamma läggas landskapets utgifter under finansåret för självförvaltningens ordinarie behov ävensom de landskapet under samma tid tillfallna inkomsterna.

Vid statsanslagets beräkning skall iakttagas:

att såsom ordinarie utgifter skola anses anslagsbelopp för behov, vilkas tillgodo-seende inom de i denna lag fastställda behörighetsgränserna ankommer å landskapet och vilka icke äro att hänföra till de i 30 § angivna extraordinarie utgifterna;

att kostnaderna för självförvaltningens ordinarie behov skola med statsmedel utjämnas i den utsträckning, i vilken motsvarande ändamål i övriga delar av riket med statsmedel tillgodoses eller understödjas;

att landskapet genom utjämningen skall komma i åtnjutande av enahanda förmåner, som på motsvarande områden beredas övriga delar av riket, varvid böra beaktas landskapets avskilda läge och särförhållanden, rådande prislägen på Åland och befolkningens särskilda levnadsbetingelser samt härav påkallade anslagsbehov;

att landskapet bör ansvara för de kostnader, som påkallas av Ålandsdelegationens verksamhet såsom organ för den skattefinansiella utjämningen, till den del dessa kostnader hänföra sig till de av landstinget utsedda ledamöterna av delegationen, medan däremot övriga kostnader för delegationen bestridas ur statsmedel;

att ränteutgifter, som uppkommit genom upplåning av erforderliga tillskottsmedel för bestridande av sådana landskapet åsamkade kostnader, vilka med statsmedel skola ersättas, böra tagas i beräkning vid utjämningen;

att subventioner och understöd böra vid utjämningen beaktas, för såvitt desamma motsvara jämförliga kostnader för av staten bekostad eller understödd enahanda verksamhet; ävensom

att till landskapets inkomster, vilka skola vid utjämningen beaktas, böra hänföras av landskapet uppburna närings- och nöjesskatter ävensom avgifter för landskapsmyndigheternas tjänsteförrättningar och expeditioner och för anlitan av landskapets inrättningar, samtliga dessa skatter och avgifter beräknade enligt i riket stadgade grunder, samt ränteinkomster och andra löpande eller tillfälliga inkomster, men icke landskapets enskilda inkomster, ej heller i 23 § 2 mom. omförmäld tilläggsskatt eller tillfällig extra inkomstskatt.

30 §.

Har landstinget gjort framställning om beviljande av anslag för extraordinarie utgifter, fattas beslut härom av Ålandsdelegationen.

Såsom extraordinarie utgifter anses större engångsutgifter för bekostande eller understödande av anstalter och inrättningar eller företag, vilka med avseende å planläggning och kostnadsberäkning kräva en särskild, ingående behandling och vilkas finansiering icke sammanhör med den ordinarie budgetregleringen. Ej må extraordinarie statsanslag beviljas, med mindre anslaget avser att tillgodose ett ändamål, hörande till självförvaltningens område, ej heller till högre belopp än vad som för motsvarande ändamål anslås i andra delar av riket, därest icke på Åland rådande prislägen, landskapets särförhållanden och avskilda läge eller befolkningens särskilda levnadsbetingelser påkalla avvikelse härutinnan.

31 §.

Ålandsdelegationens beslut rörande ordinarie utjämning och beviljande av extraordinarie anslag skola för att bliva gällande stadfästas av republikens president. Underställning till republikens president skall äga rum även i det fall, att landstingets framställning om beviljande av extraordinarie anslag blivit av delegationen avslagen.

Beslut, som underställas republikens presidents prövning, skola stadfästas oförändrade eller lämnas utan stadfästelse.

Vinner Ålandsdelegationens beslut angående ordinarie utjämning icke oförändrat republikens presidents stadfästelse, skall ärendet återförvisas till delegationen i avseende å förnyad behandling. Stadfästes icke beslut om extraordinarie anslag, må ärendet, därest skäl härtill äro, likaledes återförvisas till delegationen.

Vid underställning av sitt beslut om beviljande av extraordinarie anslag må delegationen framställa förslag angående tiden, sättet och ordningen för anslaget utgivande samt angående de villkor, som härvid böra fästas i syfte att trygga anslagsbeloppets användande för det avsedda ändamålet.

32 §.

Landskapets behov av medel för självförvaltningens genomförande och vidmakth-

ållande skall i avvidan på utjämningen tillgodoses genom årliga, på framställning av Ålandsdelegationen i statsförslaget upptagna, till skäligt belopp uppskattade förskott. Dessa förskott skola beaktas vid den slutliga utjämningen.

33 §.

Utöver vad ovan stadgats åligger det Ålandsdelegationen:

att på anmodan tillhandagå statsrådet och dess ministerier med utlåtanden; att på uppdrag av statsrådet utarbeta förslag till förordningar, som avses i 20 §; att till högsta domstolen avgiva i 43 § förutsatta utlåtanden; samt att till landskapsstyrelsen avgiva utlåtanden angående förslag till landskapsförordningar.

6 kap.

Tjänstgöring vid civilförvaltningen i stället för fullgörande av värnplikt.

34 §.

Den, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, är skyldig att, i stället för fullgörande av värnplikt, tjänstgöra på motsvarande sätt vid lots- och fyrinrättningen, enligt vad därom, efter det Ålands landsting beretts tillfälle att i saken avgiva utlåtande, i rikslag särskilt stadgas, eller tjänstgöra i annan civilförvaltning, enligt vad därom i rikslag med landstingets bifall särskilt stadgas. Intill dess sådan tjänstgöring ordnats, äro sagda inbyggare i landskapet befriade från fullgörande av värnplikt.

Vad i 1 mom. stadgats, gäller dock icke dem, vilka efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort.

Sådan inbyggare i landskapet, som i 1 mom. åsyftas, får dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid rikets försvarsmakt.

7 kap.

Undervisningsanstalter.

35 §.

Ålands landsting och kommuner äro icke skyldiga att underhålla eller lämna bidrag

till andra skolor än sådana, i vilka undervisningsspråket är svenska.

I statens undervisningsanstalter skall undervisningsspråket vara svenska.

Utan vederbörande kommuns samtycke må ej undervisning i annat språk än svenska meddelas i folkskola, som underhålles eller åtnjuter understöd av staten eller kommun.

8 kap.

De offentliga tjänsterna och bestämmelser angående språket.

36 §.

Landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar inrättas och tjänstemän till desamma utnämnas av landskapsstyrelsen.

37 §.

Statsmyndigheternas i landskapet Åland samt Ålandsdelegationens ämbetsspråk är svenska. Angående finsktalande sakägares rätt att i egen sak, som av myndighet handlägges, använda sitt eget språk samt på detta språk utfå expedition, äge de i allmän språklag ingående stadgandena angående den svenskspråkiga befolkningens rätt i enspråkigt finskt område motsvarande tillämpning.

38 §.

Skriftväxlingsspråket mellan de till landskapsförvaltningen hörande myndigheterna och statsmyndigheterna i landskapet Åland, så ock mellan å ena sidan nämnda myndigheter och å den andra sidan statsrådet, de centrala myndigheterna samt sådana överdomstolar och andra statsmyndigheter, vilkas domkrets eller förvaltningsdistrikt innefattar landskapet Åland, skall vara svenska.

Högsta domstolens utlåtanden och avgöranden i ärenden, som röra landskapet, skola avfattas på svenska språket.

39 §.

I statens tjänst må i landskapet Åland icke anställas någon, som icke styrkt, att han fullständigt behärskar svenska språket såväl i tal som i skrift.

9 kap.

Om besvär och åtal för brott i tjänsten.

40 §.

Över landskapsstyrelsens beslut ävensom övriga ämbetsåtgärder må besvär anföras, såsom stadgat är om anförande av besvär i motsvarande fall över länsstyrelsens beslut.

Finner landshövdingen, att till landskapsförvaltningen hörande myndighets beslut överskrider myndighetens befogenhet, skall han efter justitiekanslerns hörande förbjuda verkställigheten av sådant beslut.

41 §.

Tjänsteåtal mot lantrådet samt mot ledamot av och föredragande vid landskapsstyrelsen handlägges av Åbo hovrätt. Annan innehavare av tjänst eller befattning vid landskapsförvaltningen åtalas för brott i tjänsten vid behörig underrätt, där ej annorlunda är särskilt stadgat.

42 §.

Prövar landshövdingen, att lantrådet eller ledamot av landskapsstyrelsen vid utövning av sitt ämbete förfarit i strid med gällande lagar eller författningar eller underlåtit, vad dem i tjänsten åligger, anmäla härom till justitiekanslern.

10 kap.

Särskilda bestämmelser.

43 §.

Står stadgande i landskapsförordning i strid med grundlag, annan rikslag eller förordning, som bör tillämpas i landskapet Åland, eller landskapslag, må det ej av domare eller annan tjänsteman tillämpas.

Uppkommer i fråga om viss förvaltningsåtgärd meningsskiljaktighet angående riksmyndighets eller landskapsstyrelsens befogenheter enligt denna lag, äger högsta domstolen, på anmälan av myndigheten eller landskapsstyrelsen och sedan vederbörande blivit i saken hörd och Ålandsdelegationen avgivit utlåtande i ärendet, avgöra densamma.

44 §.

Stadgandena i denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må

avvikelse från dem göras annorledes än med landstingets bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Angående landstingets initiativ rätt harutinnan gälle, vad i 15 § är stadgat.

45 §.

Inbyggarnas i landskapet Åland rätt att deltaga i val av republikens president och val av riksdagsmän undergår icke ändring genom denna lag. Vid sådana val bildar landskapet Åland en särskild valkrets.

Denna lag träder i kraft den 19.., och genom densamma upphävas lagen den 6 maj 1920 om självstyrelse för Åland (124/20) jämte däri senare vidtagna ändringar, lagen den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning (189/22), jämte däri senare vidtagna ändringar ävensom 5 § lagen den 6 maj 1920 angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland (125/20), så ock övriga mot denna lag stridande stadganden.

Därjämte upphäves lagen den 10 december 1929 om beviljande av anslag åt landskapet Åland i samband med grundskattens upphävande (380/29) jämte däri senare vidtagna ändringar, och skall det landskapet med stöd härav tilldelade anslaget upphöra att utgå, räknat från ingången av år 19...

Lag

om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt 67 § riksdagsordningen föreskriver, stadgas med Ålands landstings bifall som följer:

1 §.

Övergår fastighet, belägen inom landskapet Åland, genom annat fång än arv eller expropriation till person, som ej ätnjuter åländsk hembygdsrätt, eller till bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning eller stiftelse, som ej under minst fem års tid haft laglig hemort inom landskapet eller ej har en styrelse, vars alla medlemmar

Ordinarie utjämning, som då lagen träder i kraft är under behandling i Ålands-delegationen, skall med iakttagande av de i denna lag stadgade grunder verkställas för en period av sammanlagt tre finansår, varefter den i 29 § påbjudna ettårsregleringen begynner.

Lagar och författningar, som i riket utfärdats före den 7 maj 1920, då självstyrelse för landskapet Åland infördes, och som jämlikt 13 § denna lag äro att hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet, skola fortfarande lända till efterrättelse, för såvitt annat ej med stöd av den tidigare självstyrelselagen är stadgat eller i den ordning, som i denna lag föreskrives, stadgas.

Har genom denna lag till rikslagstiftningen hänförs område, som enligt äldre lag reglerats genom landskapslag, eller har genom denna lag till landskapets lagstiftningsbehörighet överförts område, som tidigare reglerats genom rikslagstiftning, skall sådan under tiden mellan självstyrelsens införande och denna lags ikraftträdande tillkommen landskapslag eller rikslagstiftning fortfarande tillämpas i landskapet Åland, intill dess de varda i stadgad ordning upphävd, landskapslagen genom förordning och rikslagstiftningen genom landskapslag.

Där i lag eller författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall hänvisningen anses åsyfta detta stadgande.

Ätnjuta åländsk hembygdsrätt, och vilja flere med stöd av 5 § självstyrelselagen för Åland av den 19.. lösa fastigheten, tillkommer, där förvärvaren icke träffar avtal om sådan överlåtelse, som i 2 § 2 mom. denna lag sägs, landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, och enskild person, som har hembygdsrätt på Åland, lösningsrätt i nu nämnd

ordning. Mellan två eller flere enskilda personer avgör lotten lösningsrätten. Landskapets rätt utövas av landskapsstyrelsen.

Har landskapsstyrelsens tillstånd till överflyttning av äganderätten i enlighet med 5 § 2 mom. självstyrelselagen erhållits, äger lösningsrätt ej rum.

2 §.

Den, som önskar lösa fastighet, varom i 1 § är fråga, anmäla därom skriftligen hos länsstyrelsen i landskapet Åland inom trettio dagar efter det tillkännagivande om lagfarten å vederbörande kommuns anslags-tavla anslagits. Länsstyrelsen åligger att, efter att hava hört överlåtaren och förvärvaren, förordna, huruvida fastigheten är lösningsrätt underkastad.

Har beträffande fastighet bestämts, att den är lösningsrätt underkastad, och har förvärvaren icke inom en månad, räknat från den dag i 1 mom. nämnt beslut erhållit laga kraft, överlåtit fastigheten till person, som i landskapet ätnjuter hembygdsrätt, eller till sammanslutning eller stiftelse, som under minst fem års tid haft laglig hemort inom landskapet och har en styrelse, vars alla medlemmar ätnjuta åländsk hembygdsrätt, eller till person, sammanslutning eller stiftelse, som jämlikt 5 § 2 mom. självstyrelselagen erhållit landskapsstyrelsens tillstånd att förvärva fastigheten, bestämme länsstyrelsen enligt 1 §, vem lösningsrätten skall tillkomma. Därest lottning i dylikt fall blir nödig, verkställs den av länsstyrelsen i närvaro av lantrådet.

3 §.

Ernäs icke överenskommelse om löseskillingen, överlämna den till lösning berättigade eller förvärvaren saken till domstols avgörande med stöd av uttagen stämning å motparten och överlåtaren.

Kostnaderna för sakens behandling vid domstol skola bestridas av den, som vill lösa, därest ej domstolen finner, att förvärvaren skäligen bort ätnöjas med den erbjudna lösen och att han förty bör vidkännas kostnaderna eller någon del av dem.

4 §.

Då landsfastighet löses, skall den avträdas den 14 mars, som inträffar närmast

efter tre månader, räknat från den dag, då löseskillingen fastställts genom överenskommelse eller genom domstols laga kraft vunna utslag. Stadsfastighet skall avträdas den fardag, som inträffar närmast efter två månader från sagda tidpunkt. Överenskomma sakägarna om annan överlåtelsedag, lände detta till efterrättelse.

Löseskillingen skall vid förlust av lösningsrätten erläggas senast den dag, då överlåtelsen bör äga rum.

Understiger den av domstol fastställda löseskillingen det pris förvärvaren vid köp av fastighet för densamma erlagt eller vid byte prisets beräknade värde, skall överlåtaren, där ej annorlunda överenskommit, till förvärvaren återbära skillnaden mellan dem.

Ej må inteckning i överlåten fastighet på Åland beviljas på grund av det nya äganderättsförhållandet, innan den i 2 § 1 mom. angivna terminen för anmälan om lösningsanspråk tilländalupit, därest icke den nya ägaren visar, att han ätnjuter åländsk hembygdsrätt eller enligt 5 § självstyrelselagen för Åland är med sådan person jämställt bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning eller stiftelse eller att den nya ägaren jämlikt 5 § 2 mom. självstyrelselagen erhållit landskapsstyrelsens tillstånd att anskaffa fastigheten. Har anmälan om lösningsanspråk gjorts, bör meddelande därom omedelbart av länsstyrelsen tillställas domaren, och må i detta fall inteckning i fastigheten icke beviljas, innan frågan om lösningsrätten och löseskillings belopp slutligt avgjorts.

5 §.

Vad i allmän lag är stadgat angående rätt att lösa försäld fastighet äge icke tillämpning i fråga om fastighet, vilken löses i den ordning, som i denna lag stadgas.

6 §.

Ändring i domstols utslag och länsstyrelsens beslut sökes i den ordning allmän lag stadgar; dock att i hovrätts dom beträffande löseskillings belopp ändring ej må sökas.

7 §.

Denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller avvikelse från den gö-

ras annorledes än med Ålands landstings bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 19... Genom densamma upphäves lagen den 1 april 1938 om utövande av lösnings-

Helsingfors den 12 oktober 1951.

rätt vid försäljning av fastighet i landskapet Åland (140/38) jämte däri senare vidtagna ändringar.

Har överlåtelse av i denna lag åsyftad fastighet ägt rum före denna lags ikraftträdande, skall vid utövande av lösningsrätt enligt vid tiden för överlåtelsen gällande lag tillämpas.

Republikens Presidents skrivelse till Ålands landsting med anledning av Riksdagens skrivelse om antagande av självstyrelselag för Åland och lag om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland.

Republikens President har i det avseende som föreskrives i 36 § i lagen den 6 maj 1920 om självstyrelse för Åland, 7 § i lagen den 1 april 1938 om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet i landskapet Åland och 7 § i lagen den 11 augusti 1922 innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning låtit genom landshövdingen i landskapet Åland till landstinget överlämna följande av Finlands Riksdag den 12 oktober 1951 antagna lagar, nämligen

självstyrelselag för Åland och

lag om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland.

Landstinget har hänskjutit ärendet för utlåtande till lagutskottet, som behandlat detsamma och beslutat för landstinget vördsamast framhålla följande:

Enligt § 36 i självstyrelselagen kan denna icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller kan avvikelse från stadgandena i densamma göras annorledes än med landstingets bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat. Detsamma är förhållandet med garantilagen och lösningslagen enligt 7 § i nämnda lagar. Medan landstingets bifall sålunda å ena sidan är en rättslig förutsättning för att de av Riksdagen antagna lagarna skola kunna föreläggas Republikens President för stadfästelse och träda i kraft, innebära de åberopade lagrummen å andra sidan, att landstingets bifall måste vara ovillkorligt, d.v.s. att landstinget icke i